

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.025.06.2018

Pan Jan Orłowski
Dyrektor Zespołu Szkół
im. Gen. Ludwika Michała Paca w Dowspudzie
Dowspuda 10, 16-420 Raczki

07150818

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/027 – Zmiany w systemie oświaty

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół im. gen. Ludwika Michała Paca w Dowspudzie (zwany dalej „Szkołą” lub „Zespołem”), 16-420 Raczki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jan Orłowski, dyrektor Zespołu Szkół ¹ , od 25 czerwca 2002 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Przygotowanie i wdrożenie zmian w systemie oświaty
Okres objęty kontrolą	Lata 2016–2018 (do czasu zakończenia kontroli oraz ewentualnie okres wcześniejszy, jeżeli będzie miał wpływ na kontrolowaną działalność)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Henryk Dąbrowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/156/2018 z 5 listopada 2018 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: „Dyrektor”.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Zespole przystąpiono do wdrożenia zmian wynikających z reformy oświaty. Rozpoczęto także prace analityczne, zmierzające do oszacowania i przygotowania placówki do przyjęcia w roku szkolnym 2019/2020 zwiększonej liczby uczniów, kończących naukę w klasie ósmej szkoły podstawowej i trzeciej gimnazjum. Wstępnym projektem planu naboru⁴ założono, że w przyszłym roku naukę w Zespole może rozpocząć 163 uczniów, w ramach dotychczasowej oferty edukacyjnej (kształcenia w trzech zawodach), rozszerzonej o nowy kierunek technika leśnika. Przyjęcie takich założeń umożliwiające posiadane warunki lokalowe oraz wykwalifikowana kadra pedagogiczna. Jednakże dotychczasowa praktyka wskazuje, że powyższe dane mogą być przeszacowane. Planowana liczba przyjęć zakłada bowiem, że liczba uczniów kształcących się w całym Zespole wzrosłaby ponad dwukrotnie (z 98 do 228), a liczba rozpoczynających naukę – blisko jedenastokrotnie w stosunku do bieżącego roku szkolnego (15 uczniów). Wstępną ofertę edukacyjną w zawodzie technika leśnika ograniczono z konieczności do absolwentów szkoły podstawowej, ponieważ w Zespole nie ma odpowiedniej liczby pomieszczeń lekcyjnych. Wymagane jest także zatrudnienie nauczyciela zawodu leśnika.

Wątpliwości w kontekście przygotowywanej oferty edukacyjnej Zespołu (nauczanych zawodów) budzi także wyposażenie sal. W bieżącym roku szkolnym wystąpiły trudności w organizacji zajęć praktycznej nauki zawodu technika weterynarii. Zespół nie zapewnił bowiem dostępu do sal specjalistycznych, z wymaganym wyposażeniem dydaktycznym. Z kolei warunki prowadzonych zajęć w wyeksploatowanym budynku Pracowni Szkolenia Praktycznego utrudniają proces kształcenia uczniów.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały głównie na nierzetelnym prowadzeniu kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły oraz na zaniedbaniach w bieżącym utrzymaniu tych obiektów, w szczególności budynku warsztatu Pracowni Szkolenia Praktycznego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Przygotowanie i wdrożenie zmian w systemie oświaty

Opis stanu faktycznego

Zespół powstał w 1938 roku. W aktualnym kształcie organizacyjnym funkcjonuje od 1 września 2002 r., po przekształceniu Zespołu Szkół Rolniczych w Dowspudzie. Do 31 sierpnia 2017 r. w skład Zespołu wchodziło Technikum, Liceum Ogólnokształcące, Zasadnicza Szkoła Zawodowa i Szkoła Policealna dla Dorosłych. W okresie objętym kontrolą kształcenie młodzieży prowadzono jedynie w Technikum, a osób dorosłych w Szkole Policealnej dla Dorosłych. Z uwagi na brak kandydatów, w pozostałych szkołach nie prowadzono zajęć.

Do dnia rozpoczęcia kontroli w Zespole podjęto następujące działania zmierzające do wdrożenia zmian w systemie oświaty:

1. Z dniem 1 września 2017 r. Zasadniczą Szkołę Zawodową przekształcono w ponadpodstawową Branżową Szkołę I Stopnia, a Szkołę Policealną dla Dorosłych – w Szkołę Policealną dla Dorosłych, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt. 2 lit f ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁵. Dotychczas zmian organizacyjnych nie dokonano w Technikum, tj. w jedynej szkole uczącej młodzież.
2. Nowy statut Zespołu Rada Pedagogiczna ustaliła 24 listopada 2017 r. W dokumencie tym m.in. błędnie wskazano, że Technikum prowadzi kwalifikacyjne kursy zawodowe w systemie zaocznym, które kończą się zaliczeniem w formie egzaminu i w skład tej szkoły wchodzi ponadpodstawowa Branżowa Szkoła I stopnia. Nie ustalono też sposobu organizacji współdziałania ze stowarzyszeniami i innymi organizacjami w zakresie

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Prac w tym zakresie nie zakończono do 10 grudnia 2018 r.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 996, ze zm. Ustawa zwana dalej „Prawem oświatowym”.

działalności innowacyjnej, co opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „*Stwierdzone nieprawidłowości*”.

3. Na posiedzeniach Rady Pedagogicznej (20 czerwca, 3 lipca i 28 sierpnia 2018 r.) omówiono zmiany dokonane w systemie oświaty oraz w prawie oświatowym.
4. We wrześniu 2018 roku poinformowano rodziców obecnych na zebraniu ogólnoszkolnym o zakresie zmian związanych z reformą oświaty.
(dowód: akta kontroli str. 2-5, 10-15, 173-175)

Z wyjaśnień Dyrektora Zespołu wynika, że w celu zapewnienia prawidłowych warunków edukacyjnych, szczególnie w roku szkolnym 2019/2020, w którym może nastąpić zwiększenie liczby uczniów, planowane są następujące działania:

- a) ponowienie wniosku do Zarządu Powiatu Suwalskiego o przekazanie środków finansowych niezbędnych do przeprowadzenia modernizacji budynku warsztatu Pracowni Szkolenia Praktycznego i zakupu autobusu wymaganego do przewozu uczniów na zajęcia praktyczne prowadzone poza siedzibą szkoły;
- b) zakup w grudniu 2018 roku pomocy dydaktycznych i oszacowanie potrzeb w tym zakresie na rok szkolny 2019/2020;
- c) wystąpienie w styczniu 2019 roku do Zarządu Powiatu Suwalskiego o zaakceptowanie planu naboru na rok szkolny 2019/2020, który uwzględni przyjęcie do Zespołu zwiększonego rocznika absolwentów szkół podstawowych i wygaszanych gimnazjów;
- d) poinformowanie uczniów o zakresie zmian związanych z reformą oświaty.
(dowód: akta kontroli str. 237-239)

W zatwierdzonych przez Starostę Suwalskiego planach naboru uczniów w latach szkolnych 2016/2017–2018/2019 przewidywano przyjęcie 225 uczniów do klas pierwszych szkół Zespołu oraz kształcenie ich w dziewięciu oddziałach:

- 25 uczniów w Szkole Zawodowej, a od roku 2018/2019 w ponadpodstawowej Branżowej Szkole I Stopnia w zawodzie rolnik, w ramach jednego oddziału;
- 175 uczniów w Technikum w zawodzie technik: rolnik, hodowca koni, ekonomista, obsługi turystycznej, hotelarstwa, agrobiznesu i weterynarii, w ramach siedmiu oddziałów;
- 25 uczniów w Liceum Ogólnokształcącym w ramach jednego oddziału.
(dowód: akta kontroli str. 143-152 i 232-236)

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że: „*Chodziło o pozyskanie jak największej liczby uczniów. Projekty planów naboru sporządzano w oparciu o doświadczenie Zespołu Szkół i sugestie nauczycieli oraz rodziców i uczniów ostatnich klas gimnazjum. Zakładano, iż można będzie dokonać połączenia uczniów poszczególnych klas pierwszych na zajęciach edukacyjnych z przedmiotów ogólnokształcących*”.
(dowód: akta kontroli str. 237-239)

W latach szkolnych 2016/2017, 2017/2018 i 2018/2019 do Zespołu zgłosili się kandydaci na uczniów jedynie do prowadzonego Techniku. W omawianym okresie do tej szkoły uczęszczało odpowiednio 138, 133 i 98 uczniów kształcących się w 11, 10 i dziewięciu oddziałach (corocznie w dwóch oddziałach klasy pierwszej). O przyjęcie ubiegało się w tym czasie 26, 28 i 15 osób. W roku szkolnym 2016/2017 naukę zawodów technik rolnik i technik weterynarii rozpoczęło 22 uczniów w dwóch oddziałach klasy pierwszej, w roku 2017/2018 kształcono 27 uczniów w dwóch oddziałach w zawodzie technik rolnik i weterynarii, a w 2018/2019 –15 uczniów w zawodzie technik weterynarii (10 uczniów) i technik hotelarstwa (pięciu uczniów). Stanowiło to odpowiednio 85%, 96% i 100% kandydatów zgłaszających się do Zespołu. Najwięcej, 36 osób ubiegało się o rozpoczęcie nauki w zawodzie technik weterynarii, z których naukę podjęło 34 uczniów. W pozostałych zawodach (technik rolnik i technik hotelarstwa) kształcenie rozpoczęły wszystkie osoby planujące tę naukę (odpowiednio 25 i pięć osób). Przeciętnie w jednym oddziale uczyło się od 13 uczniów w roku szkolnym 2017/2018 do 11 uczniów w bieżącym roku szkolnym. Dane te wskazują, że w analizowanym okresie naukę rozpoczęło od 7% do 12% liczby uczniów ustalonej planami naboru. (dowód: akta kontroli str. 18-20, 143-152 i 232-236)

W planie promocji Zespołu, opracowanym na rok szkolny 2018/2019, założono m.in., że w listopadzie i grudniu 2018 roku uzyskane zostaną dane o prognozowanej liczbie uczniów kończących naukę w szkołach podstawowych i gimnazjach w 2019 roku oraz przygotowana zostanie oferta edukacyjna na rok szkolny 2019/2020. Z dotychczas uzyskanych informacji przez Zespół wynika, że w klasach ósmych szkół podstawowych i trzecich gimnazjalnych w powiecie suwalskim kształcą się 664 uczniów. W bezpośrednim sąsiedztwie Zespołu, tj. w gminie Raczki oraz czterech gminach przyległych (Augustów, Bakalarzewo, Nowinka i Suwałki) uczy się 481 uczniów. Dyrekcja Zespołu objęła analizą również potencjalnych uczniów z 10 gmin terenu powiatów augustowskiego, oleckiego, sejneńskiego (sąsiadujących z powiatem suwalskim), gdzie kształcą się 1.553 uczniów. W oparciu o powyższe dane oraz badania ankietowe (ankieta pt. „Wybór szkoły średniej”), przeprowadzone wśród 147 uczniów kończących naukę w pięciu szkołach podstawowych i trzech gimnazjach gminy Raczki i Augustów⁶, oszacowano, że 123 uczniów, w tym 49 absolwentów szkoły podstawowej i 74 absolwentów gimnazjów planuje rozpocząć naukę w Technikum, a 40 uczniów w Szkole Branżowej I Stopnia, co stanowi odpowiednio:

- 25,6% wszystkich uczących się w ósmych klasach szkół podstawowych i trzecich klasach gimnazjum, funkcjonujących w gminie Raczki i gminach sąsiednich (Augustów, Bakalarzewo, Nowinka i Suwałki);
- 18,5% absolwentów omawianych szkół, kończących naukę roku szkolnym 2019/2020 w powiecie suwalskim;
- 110,9% osób objętych badaniami ankietowym.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że powyższe dane stanowią wstępną koncepcję planu naboru. Dodał że koncepcja ta „po zakończeniu badań będzie zweryfikowana i będą tam uwzględnione wskaźniki statystyczne z lat poprzednich”.

(dowód: akta kontroli str. 18, 86, 221, 242-243 i 246)

Na podstawie posiadanych informacji planuje się w roku szkolnym 2019/2020 utrzymanie oferty edukacyjnej Technikum (dostępnej dla absolwentów szkoły podstawowej i gimnazjum) oraz jej poszerzenie o nowy kierunek kształcenia w zawodzie technik leśnik, ale – z uwagi na brak sali lekcyjnej – wyłącznie dla absolwentów szkoły podstawowej. Dyrektor Zespołu wyjaśnił, że: „Takie są założenia wstępnego planu naboru. Nie wykluczam zmiany w tym zakresie i skierowanie oferty także do absolwentów gimnazjum.” Zaplanowano też uruchomienie nowego kierunku kształcenia w Branżowej Szkole Zawodowej I Stopnia w zawodzie rolnik. Nowa oferta (obecnie szkoła nie funkcjonuje) będzie skierowana do absolwentów gimnazjów, jak i absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.

(dowód: akta kontroli str. 18 i 237-239)

We wstępnym projekcie naboru w roku szkolnym 2019/2020 przewiduje się kształcenie w Zespole 188 uczniów w 15 oddziałach klasowych, w tym w dziewięciu oddziałach na poziomie klasy pierwszej, tj. [1] w dwóch oddziałach Branżowej Szkoły Zawodowej I Stopnia (po jednym dla absolwentów gimnazjum i absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej), [2] siedmiu oddziałach w Technikum, w tym w wymiarze dwóch oddziałów w zawodach technik rolnik, technik weterynarii i technik hotelarstwa, co stworzy możliwość rozpoczęcia nauki przez absolwentów gimnazjum i absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej oraz [3] jednym oddziale w Technikum w zawodzie technik leśnik, wyłącznie dla absolwentów szkoły podstawowej, co opisano powyżej. Założono więc, że przeciętnie w jednym oddziale Technikum uczyć się będzie 13 uczniów, a w Szkole Branżowej I Stopnia 20 uczniów. Wskazuje to, że w roku szkolnym 2019/2020 nie nastąpi pogorszenie warunków nauczania prowadzonego na terenie Zespołu.

(dowód: akta kontroli str. 18-20,77-79 i 237-239)

Wstępny projekt planu naboru⁷ zakłada, że do dziewięciu klas pierwszych:

- Technikum przyjętych zostanie 123 uczniów (w tym 49 absolwentów gimnazjum i 74 uczniów kończących szkołę podstawową), którzy rozpoczną naukę w zawodach

⁶ Według stanu na 22 listopada 2018 r. W dniu 6 grudnia 2018 r. posiadano ankiety wypełnione przez 182 uczniów. Zaplanowano przeprowadzenie badań ankietowych z dalszymi 40 uczniami.

⁷ Dokument z 20 listopada 2018 r.

technik weterynarii (20 osób⁸), technik rolnik (50 osób⁹), technik hotelarstwa (28¹⁰) i technik leśnik (25¹¹);

- Branżowej Szkoły Zawodowej I Stopnia przyjętych zostanie 40 uczniów, do dwóch oddziałów, liczących po 20 osób, w tym 10 po ukończeniu gimnazjum i 10 po szkole podstawowej. (dowód: akta kontroli str. 19)

Nie przewidziano natomiast naboru do Liceum Ogólnokształcącego, co wynikało m.in. z zaplanowania wszystkich 15 sal lekcyjnych/pracowni na potrzeby Technikum oraz Branżowej Szkoły Zawodowej I Stopnia. W 2019/2020 roku szkolnym planuje się przyjęcie ponad siedem razy więcej uczniów, niż w roku szkolnym 2016/2017 (naukę rozpoczęło wtedy 22 uczniów) i blisko jedenaście razy więcej niż w bieżącym roku szkolnym (15) oraz ponad dwa razy więcej od liczby uczniów kształcących się w Technikum w roku szkolnym 2018/2019 (98). Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że: „(...) Kierowano się wynikami ankiet oraz liczbą uczniów dotychczas kształcących się w Zespole Szkół, którzy stanowili około 10% wszystkich absolwentów z powiatu suwalskiego (np. rok szkolny 2015/2016). Zakładamy, że uda się uzyskać zwiększony nabór uczniów na nowy kierunek kształcenia (technik leśnik), który cieszy się rosnącym zainteresowaniem, a jest nauczany w niewielu szkołach (najbliżej to w Białowieży i w Rucianem Nidzie). Liczymy ponadto na zwiększone zainteresowanie kształceniem dualnym, szczególnie w zawodzie technik hotelarstwa, które ma być prowadzone przy współpracy z Izbą Gospodarczą Hotelarstwa Polskiego i pod patronatem honorowym ambasadorów Austrii, Niemiec i Szwajcarii”.

(dowód: akta kontroli str. 19 i 237-239)

Z uwagi na niezakończone badania ankietowe i prace nad planem naboru na rok szkolny 2019/2020, dyrektor Zespołu dotychczas nie występował do organu prowadzącego o zwiększenie liczby godzin pracy nauczycieli i liczby etatów nauczycielskich oraz nie wskazywał na potrzebę rozbudowy szkoły i pozyskania środków na zakup wyposażenia, z uwagi na prognozowane przyjęcie większej liczby uczniów w roku szkolnym 2019/2020.

(dowód: akta kontroli str. 86, 237-239 i 243)

W dwukondygnacyjnym budynku szkolnym (główny budynek szkolny o powierzchni użytkowej 2.051 m²) znajduje się 15 sal lekcyjnych (w tym osiem pracowni) oraz sala gimnastyczna o wymiarach 10 m x 18 m). Analiza arkuszy organizacyjnych, planów nauczania i oględziny głównego budynku szkolnego, internatu oraz budynku warsztatu Pracowni Szkolenia Praktycznego wykazały co następuje:

- a) W siedzibie szkoły zapewniono dobre warunki do prowadzenia nauczania z przedmiotów ogólnych, języków obcych, zajęć wychowania fizycznego. Umożliwiono jednocześnie rozpoczęcie zajęć lekcyjnych we wszystkich oddziałach o godz. 8⁰⁰ (bez konieczności kształcenia uczniów na zmiany).
- b) W czterech pracowniach przedmiotowych (z ośmiu istniejących) nie było projektorów multimedialnych, a w siedmiu – tablic interaktywnych.
- c) W szkole nie było sali zabiegowej, laboratorium diagnostycznego, prosektorium i pracowni inseminacyjnej oraz pracowni kontroli i nadzoru weterynaryjnego, wymaganych do prowadzenia zajęć praktycznych w zawodzie technik weterynarii. Zajęcia te prowadzono na terenie szkoły, głównie w pracowni anatomiczno-zootechnicznej¹². Jednakże nie posiadała ona pełnego wyposażenia wymaganego dla pracowni, wykorzystywanej przy kształceniu w zawodzie technik weterynarii¹³. Z tego względu zaplanowano realizację części omawianych zajęć w dwóch prywatnych gabinetach weterynaryjnych. W bieżącym roku szkolnym nie dowożono jednak uczniów na te zajęcia, ponieważ we wrześniu 2018 roku z eksploatacji wycofano

⁸ Po 10 uczniów gimnazjum i szkoły podstawowej.

⁹ Po 25 uczniów gimnazjum i szkoły podstawowej.

¹⁰ Po 14 uczniów z omawianych typów szkół.

¹¹ Wyłącznie uczniów szkoły podstawowej.

¹² Większość wyposażenia pracowni anatomiczno-zoologicznej zakupiono w ramach projektu „Zawodowy kompas”, zrealizowanego w latach 2013–2015 z dofinansowaniem ze środków Unii Europejskiej.

¹³ Wymogi określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, ze zm.).

szkolny mikrobusem¹⁴ i uznano, że można je prowadzić na terenie szkoły. W konsekwencji część zajęć praktycznych prowadzono w niekompletnie wyposażonych pomieszczeniach szkolnych, co opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

- d) Zajęcia praktyczne nauki obsługi ciągników i maszyn rolniczych prowadzono w budynku pracowni szkolenia praktycznego, w którym od około 15 lat nie funkcjonowała instalacja centralnego ogrzewania oraz wodno-kanalizacyjna. Budynek ten wymagał też przeprowadzenia bieżących prac remontowych¹⁵, co zostało opisane w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.
- e) Naruszono przepisy § 4a, § 7 ust. 3, § 8 ust. 2, § 20, § 26 i § 31 ust. 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹⁶, a roczne kontrole zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły sporządzono nierzetelnie, co zostało opisane w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 61-75, 77-79, 124-133, 222-231 i 240-241)

W latach 2016–2018 (do końca listopada) Zespół wykorzystał 29.133 zł na wydatki inwestycyjne, którymi sfinansowano koszty regulacji sieci ciepłowniczej (15.409 zł w 2016 roku) i zakup zestawu nagłośnieniowego (13.724 zł w 2017 roku).

(dowód: akta kontroli str. 138-142)

Na zakup pomocy dydaktycznych w latach 2016–2019 (do końca listopada) przeznaczono 12.259 zł, głównie na zakup książek oraz prenumeratę gazet i czasopism metodycznych. Dyrektor Zespołu, wyjaśniając przyczyny nieinformowania Zarządu Powiatu Suwalskiego o brakach w wyposażeniu pracowni w nowoczesny sprzęt komputerowy, projektory multimedialne i tablice interaktywne oraz w pomoce dydaktyczne, wymagane do prowadzenia nauki w zawodzie technik weterynarii, podał, że: *„Nie wskazywano na braki wyposażenia wymaganego do kształcenia w zawodzie technik weterynarii, ponieważ przyjęto, że zajęcia praktyczne będą prowadzone w dwóch prywatnych gabinetach weterynaryjnych, tj. w Raczkach i Suwałkach. (...) O potrzebach zwiększenia środków finansowych na zakup pomocy dydaktycznych, m.in. wymaganych w zawodzie technik weterynarii informowałem członków Komisji Polityki Społecznej Rady Powiatu Suwalskiego, w trakcie wizytacji szkoły, które odbyły się w 2016 r. i 2017 r. Członkowie Komisji informacje te przyjęli do wiadomości. Planowane wydatki na zakup pomocy dydaktycznych udało się zwiększyć w bieżącym roku szkolnym. Pisemnych wniosków w tym zakresie nie składałem, ponieważ znalazłem trudną sytuację finansową Powiatu Suwalskiego i miałem na uwadze pisemne wnioski składane w sprawach zadań inwestycyjnych, które realizowano w znikomym zakresie, z ww. przyczyn.”*

(dowód: akta kontroli str. 137 i 237-239)

W grudniu 2018 roku zaplanowano zakup pomocy dydaktycznych za 74.974 zł, w tym 55.884 zł ze środków budżetowych oraz 19.090 zł uzyskanych w ramach projektu „Zawodowa Dowspuda”¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 120-123 i 160-166)

W okresie objętym kontrolą zatrudnienie kadry nauczycielskiej Techniku zmniejszyło się z 30 zatrudnionych w roku szkolnym 2016/2017 do 28 w roku 2018/2019. Z pracy odszedł katecheta (jeden z dwóch zatrudnionych) i nauczyciel prowadzący zajęcia z mechanizacji rolnictwa, który przeszedł na emeryturę. Powodem było zmniejszenie się liczby uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 21-32 i 244-245)

¹⁴ Pojazd po 22 latach użytkowania nie nadawał się do dalszej eksploatacji. Wnioski skierowane do Zarządu Powiatu Suwalskiego o przyznanie środków na zakup nowego autobusu (w 2017 roku o 200 tys. zł i w 2018 roku o 250 tys. zł) w ramach zadań ujętych w Założeńiach Polityki Społeczno-Gospodarczej Powiatu Suwalskiego na lata 2018–2019 nie przyniosły rezultatu.

¹⁵ Wniosek Zespołu Szkół w 2018 roku o przyznanie 300 tys. zł na modernizację budynku pracowni szkolenia praktycznego (zadanie ujęte w Założeńiach Polityki Społeczno-Gospodarczej Powiatu Suwalskiego na lata 2016–2018) nie został uwzględniony przez Zarząd Powiatu Suwalskiego. Propozycji tej nie dofinansowano także środkami uzyskanymi ze sprzedaży w latach 2016–2019 gruntów (68,32 ha) użytkowanych przez Zespół Szkół (2.343.991 zł).

¹⁶ Dz. U. 2003 r. nr 6, poz. 69 ze zm. Rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie bhp w szkołach”.

¹⁷ Dofinansowywanego środkami z Unii Europejskiej.

Nauczyciele zatrudnieni w Techniku w roku szkolnym 2018/2019 posiadali wymagane kwalifikacje do realizowanych zajęć edukacyjnych z przedmiotów ogólnych i zawodowych. Wszyscy również uczestniczyli w różnego typu szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe, a trzech z nich – w szkoleniach związanych z wdrażaną reformą oświaty. Na zadania związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych w latach 2016 – 2018 wydatkowano 6.040 zł z zaplanowanej kwoty 15.580 zł. Dyrektor Zespołu wyjaśnił, że niepełna realizacja wydatków planowanych na doszkadzanie zawodowe nauczycieli wynikała m.in. z braku zainteresowania udziałem w szkoleniach, które odbywają się poza siedzibą szkoły. Dodał, że chociaż w szkoleniach na temat reformy oświaty uczestniczyło tylko trzech nauczycieli, to „(...) działając jako członek Rady Dyrektorów Szkół Zawodowych na bieżąco informuję wszystkich nauczycieli o planowanych zmianach przepisów prawa oświatowego, szczególnie w zakresie kształcenia zawodowego”.

(dowód: akta kontroli str. 21-38, 237-239 i 246)

W okresie objętym kontrolą stopniowo zmniejszało się obciążenie godzinowe zatrudnionych nauczycieli. W roku szkolnym 2016/2017 tygodniowy wymiar pracy 30 nauczycieli Technikum wynosił 348,26 godzin i wahał się od 1,58¹⁸ do 22,02 godziny¹⁹. W roku 2017/2018 zmniejszył się on do 316,35 godziny, a czas pracy (29 zatrudnionych nauczycieli) wynosił od jednej do 18 godzin. W bieżącym roku szkolnym prowadzono zajęcia w wymiarze tygodniowym 284,13 godziny (o 64,13 mniej niż dwa lata wcześniej i 32,22 mniej niż rok wcześniej). Obciążenie poszczególnych nauczycieli wahało się od 1,89 do 23,4 godziny. Poza zajęciami obowiązkowymi nauczyciele prowadzili zajęcia pozalekcyjne od dwóch do trzech godzin tygodniowo. W bieżącym roku szkolnym, w celu rozwoju zainteresowań i zagospodarowania czasu wolnego młodzieży, prowadzono koło jeździeckie, a w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej i zajęć dla uczniów szczególnie uzdolnionych prowadzono koła języka angielskiego, chemiczne, matematyczne i geograficzne. Z trzech przedmiotów (języka angielskiego, matematyki i chemii) prowadzono zajęcia wyrównawcze.

(dowód: akta kontroli str. 21-34 i 39)

Spośród zatrudnionych w bieżącym roku szkolnym 28 nauczycieli, blisko połowa (13) pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy. Pozostałe osoby, wśród których dwunastu było emerytami, pracowały w niepełnym wymiarze pensum – od 1,89 do 18,99 godziny tygodniowo (nauczyciel prowadzący zajęcia praktyczne).

(dowód: akta kontroli str. 21-31)

W ocenie dyrektora Zespołu, pełna realizacja wstępnego planu naboru uczniów określona na rok szkolny 2019/2020, przy założeniu utrzymania obecnego stanu zatrudnienia i analogicznej liczby godzin dla poszczególnych przedmiotów, nie spowoduje konieczności zwiększenia liczby zatrudnionych nauczycieli, z wyjątkiem nauczyciela zawodu leśnika (rozszerzenie oferty edukacyjnej). Zwiększenie liczby godzin pracy poszczególnych nauczycieli zwiększy ich obciążenie, ale w stopniu nieprzekraczającym normatywnego wymiaru czasu pracy i godzin nadliczbowych.

(dowód: akta kontroli str. 77-79 i 89-95)

Zespół Szkół nie podjął współpracy z innymi instytucjami na rzecz wprowadzenia zmian w systemie oświaty, w tym z Podlaskim Kuratorium Oświaty w Białymstoku. Dyrektor wyjaśnił, iż nie wyklucza, że współpraca ta zostanie nawiązana.

(dowód: akta kontroli str. 237-239)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Opracowany 24 listopada 2017 r. statut Zespołu nie określał sposobu organizacji współdziałania ze stowarzyszeniami lub innymi organizacjami w zakresie działalności innowacyjnej, co stanowiło naruszenie art. 98 ust. 2 pkt 3 Prawa oświatowego. Błędnie stanowił również, że w Technikum prowadzone są kwalifikacyjne kursy zawodowe w systemie zaocznym, które kończą się zaliczeniem w formie egzaminu i w skład tej szkoły wchodzi Branżowa Szkoła I stopnia. Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że powyższe nastąpiło na skutek „przeoczenia” komisji Rady Pedagogicznej, powołanej do opracowania projektu statutu. Dodał, że 15 listopada 2018 r. uzupełniono statut o wymagane uregulowania i usunięto błędy.

(dowód: akta kontroli str. 10-17 i 89-95)

¹⁸ W przypadku nauczyciela prowadzącego zajęcia z religii.

¹⁹ Osoba zastępująca nauczyciela przebywającego na urlopie dla podratowania zdrowia.

2. Nierzetelnie przeprowadzono kontrole zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły w latach szkolnych 2016/2017–2018/2019. Nie objęto nimi m.in. pomieszczeń budynku warsztatu pracowni szkolenia praktycznego. Kierownik gospodarczy Zespołu Szkół, uczestniczący corocznie w tych kontrolach wyjaśnił, że fakt wykorzystania powyższego budynku do prowadzenia zajęć praktycznych „*umknął jego uwadze*”. (dowód: akta kontroli str. 55-60, 62-72 i 76)
3. Oględziny pomieszczeń Zespołu wykazały, że nie przestrzegano przepisów § 4a, § 7 ust. 3, § 20, § 26 i § 31 ust. 6 rozporządzenia w sprawie bhp w szkołach i placówkach, ponieważ:
 - w pomieszczeniach szkoły nie zapewniono uczniom możliwości pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych;
 - w sanitariacie męskim (położonym na piętrze budynku), po zlikwidowaniu (latem 2017 roku) czterech pisuarów, pozostawiono niezabezpieczone otwory kanalizacyjne, co powodowało wydostawanie się odoru z kanalizacji sanitarnej;
 - w pokoju nauczycielskim i ośmiu pracowniach, nie było apteczki zaopatrzonej w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy;
 - w pomieszczeniach warsztatu Centrum Szkolenia Praktycznego nie wywieszono w widocznym i łatwo dostępnym miejscu regulaminu określającego zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;
 - w sali gimnastycznej i na boisku szkolnym nie umieszczono tablic określających zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego.(dowód: akta kontroli str. 62-72)

Dyrektor Zespołu wyjaśnił, że uczniowie i ich rodzice nie sygnalizowali potrzeby wydzielenia miejsc, umożliwiających pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych oraz że: „(...) *około 30% uczących się w Technikum mieszka w internacie, położonym obok szkoły, nie ma więc problemu z pozostawianiem podręczników i przyborów szkolnych. Przeprowadzę rozpoznanie wśród uczniów i dokonam ewentualnego zakupu szafek*”. Wyjaśnił też, że otwory wlotowe kanalizacji sanitarnej po usunięciu pisuarów zaślepiono, w sposób „*mało trwały*”, co spowodowało, że niedawno uległy one zniszczeniu. Stwierdził, że w pokoju nauczycielskim i pracowniach nie umieszczono apteczek pierwszej pomocy, ponieważ nie zawsze znajdowali się tam nauczyciele. W jego ocenie natomiast zawsze istniała możliwość skorzystania z apteczek znajdujących się w sekretariacie, gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pokoju nauczyciela wychowania fizycznego. Dyrektor wyjaśnił również, że zajęcia praktyczne dotyczące nauki obsługi maszyn rolniczych na ogół odbywały się na podwórzu, a tylko czasami w pomieszczeniach warsztatu. Nadmienił, że przed rozpoczęciem każdego zajęcia nauczyciel omawiał z uczniami zagadnienia bezpieczeństwa obsługi maszyn. Zaznaczył, że stosowny regulamin został już wywieszony. Jako „*przeoczenie*” osób prowadzących kontrolę zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów szkoły wskazał nieodnotowanie braku tablic informacyjnych na boisku szkolnym i w sali gimnastycznej. Dyrektor poinformował jednocześnie o dokonanych w trakcie kontroli: zabezpieczeniu otworów kanalizacyjnych; umieszczeniu apteczek w pokoju nauczycielskim i pracowniach oraz umieszczeniu na boisku szkolnym i sali gimnastycznej tablic określających zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego.

(dowód: akta kontroli str. 89-95, 173-175 i 237-239)

4. Zajęcia praktyczne w nauczaniu zawodu technik weterynarii w bieżącym roku szkolnym prowadzono z naruszeniem postanowień określonych załącznikiem do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, tj. bez sali zabiegowej, laboratorium diagnostycznego, prosektorium, pracowni inseminacyjnej oraz pracowni kontroli i nadzoru weterynaryjnego. Odbywały się one w pomieszczeniach szkolnych (głównie w sali anatomiczno-zoologicznej), w których nie było części wymaganych pomocy dydaktycznych. Brak tego zaplecza powodował, że w roku szkolnym 2016-2017 i 2017/2018 zajęcia te przeprowadzono także w dwóch prywatnych gabinetach weterynaryjnych (tj. w Raczkach i Suwałkach). Od września

2018 roku omawiane zajęcia prowadzono wyłącznie na terenie szkoły. Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że nie dowożono uczniów na zajęcia w gabinetach weterynaryjnych, ponieważ autobus szkolny (z uwagi na stan techniczny) został wyłączony z użytkowania. „(...) Fakt ten spowodował, że zaplanowano jego wynajmowanie. Nie zgłoszono mi jednak potrzeb w tym zakresie. W bieżącym roku szkolnym zajęcia praktyczne odbywają się w pomieszczeniach szkolnych, głównie w Pracowni anatomiczno-zootechnicznej, na stanie której znajdowało się również (częściowo) wyposażenie, wymagane w pracowni diagnostycznej i laboratoryjnej. Do prowadzenia zajęć praktycznych w zawodzie technik weterynarii wykorzystywano także konie, które utrzymywane są w szkole. Mając na uwadze dążenie do utrzymania wysokiej jakości prowadzenia zajęć praktycznych, ponownie zwrócę się do Zarządu Powiatu Suwalskiego o przyznanie środków na zakup autobusu.

(dowód: akta kontroli str. 77-79 i 222-231 i 237-239)

Brak wymaganej bazy do prowadzenia zajęć praktycznych w kształceniu w zawodzie technik weterynarii, przy jednoczesnym zawieszeniu współpracy z gabinetami weterynaryjnymi, może znacząco utrudnić proces wykształcania u uczniów pożądanych umiejętności praktycznych. Przykładowo nauczanie prowadzenia rozrodu i inseminacji zwierząt gospodarskich m.in. wymaga umiejętności doboru sprzętu oraz wykonania zabiegu sztucznego unasieniania zwierząt gospodarskich i towarzyszących, do czego potrzebne jest stanowisko do inseminacji zwierząt, wyposażone w sprzęt do wykrywania rui u zwierząt, inseminacji zwierząt i przechowywania nasienia. Szkoła natomiast posiadała jedynie tester rui.

(dowód: akta kontroli str. 77-79 i 222-229)

5. Oględziny budynku warsztatu Pracowni Kształcenia Praktycznego wykazały naruszenie postanowień art. 61 pkt 1 w zw. z art. 5 pkt 21 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane²⁰, obligujących zarządców obiektów budowlanych (w tym budynków) do ich utrzymania w należyтым stanie technicznym i estetycznym, bez dopuszczenia do nadmiernego pogorszenia ich właściwości użytkowych i sprawności technicznej. Ustalono bowiem konieczność przeprowadzenia remontu bieżącego w zakresie uzupełnienia oszklenia w oknach, usunięcia pęknięć ścian oraz wymiany wyeksploatowanych i nieszczelnych drzwi (od 2016 roku nie prowadzono tego typu prac). Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że prac remontowych nie wykonywano, ponieważ w planach inwestycyjnych znajduje się budowa nowego obiektu lub kompleksowa modernizacja istniejących budynków.

(dowód: akta kontroli str. 62-72 i 173-175)

IV. Wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Prowadzenie zajęć praktycznych w zawodzie technik weterynarii w pracowniach odpowiednio wyposażonych, stosownie do wymogów określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach.
2. Rzetelne przeprowadzanie kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły lub placówki.
3. Zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych w pomieszczeniach szkoły.
4. Utrzymanie budynku warsztatów Centrum Szkolenia Praktycznego w sposób eliminujący nadmierne pogorszenie jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej.

²⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 1202, ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

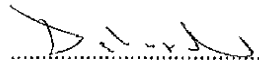
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

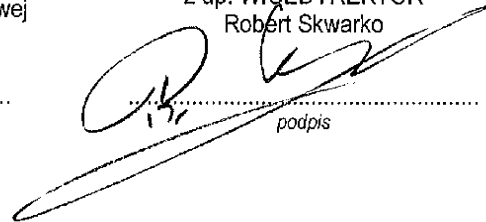
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 20 grudnia 2018 r.

Kontroler:
Henryk Dąbrowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Robert Skwarko

.....
podpis